

8 Νοεμβρίου 2009

Ιερά Μονή Παναγίας Αμιρούς (Λεμεσός - Κύπρος)

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός

Η Ιερά Μονή Παναγίας Αμιρούς βρίσκεται ένα περίπου χιλιόμετρο ανατολικά του χωριού Αψιού και βόρεια του χωριού Μαθηκολώνη, της επαρχίας Λεμεσού. Είναι αφιερωμένη στη Ζωοδόχο Πηγή και πανηγυρίζει την Παρασκευή της Διακαινησίμου.

Η προέλευση του ονόματος της -όπως ο ερευνητής κ. Κωστής Κοκκινόφτας, αναφέρει- είναι άγνωστη. Σύμφωνα με τοπική λαϊκή παράδοση, αυτή οφείλεται σε κάποιο πλούσιο άνδρα, ένα Εμίρη ή Αμιρά, όπως αποκαλείτο λόγω του πλούτου του, ο οποίος είχε αρχίσει να χάνει σιγά σιγά την όραση του. Προσευχήθηκε τότε στη Θεοτόκο, πού εμφανίστηκε στον ύπνο του και τον παρεκίνησε να ταξιδέψει με

πλοίο από το μέρος πού ζούσε, στην Αμαθούντα, όπου μόλις αποβιβαζόταν θα έβλεπε ένα φως σε λόφο πίσω από την πόλη, το οποίο και θα ακολουθούσε. Πράγματι, ο Εμίρης ταξίδεψε στην Κύπρο και ακολουθώντας το φως, βρήκε πώς αυτό προερχόταν από ένα καντήλι κρεμασμένο σε δένδρο, σε τοποθεσία κοντά στο χωριό Αψιού. Άλειψε τότε τα μάτια του με το λάδι του καντηλιού και κατά τρόπο θαυματουργικό η όρασή του επανήλθε αμέσως.

Μακαριστή Γερόντισσα Μαρία

Σύμφωνα με μία άλλη εκδοχή, αυτή πού θεραπεύτηκε ήταν η τυφλή κόρη του Εμίρη, η οποία έπλυne τα μάτια της με το αγίασμα το οποίο ανέβλυζε σε σπήλαιο, στην περιοχή πού σήμερα βρίσκεται το μοναστήρι. Στη συνέχεια, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης προς τη Θεοτόκο, ο Εμίρης, ανήγειρε στην περιοχή ναό αφιερωμένο στην Παναγία. Έκτοτε ο λαός αποκάλεσε την εκκλησία πού ανηγέρθη από τον Εμίρη προς τιμήν της Θεοτόκου, ως κτίσμα «της Εμιρούς», πού με την πάροδο του χρόνου μετατράπηκε, λόγω παραφθοράς, σε Αμιρούς. Ας σημειωθεί, ότι το αγίασμα της Μονής σώζεται μέχρι τις μέρες μας και χαίρει φήμης ανάμεσα στο λαό για τις θαυματουργικές ιδιότητες του ιδιαίτερα όσες αφορούν ασθένειες των οφθαλμών.

Διάφοροι συγγραφείς δεν αποκλείουν, όμως, και το ενδεχόμενο η ονομασία της Μονής να προέρχεται από τον κτήτορά της, πού πιθανόν να ονομαζόταν Αμιράς,

επώνυμο πού συναντάται στη Σμύρνη και αλλού. Κατά συνέπεια, η Παναγία η Αμιρού ήταν εκκλησία της Παναγίας πού ανήκε στον Αμιρά.

Η Ιστορία της ίδρυσης της Μονής δεν είναι γνωστή. Η παλαιότερη αναφορά για την ύπαρξη της ανάγεται στην Ενετοκρατία, προέρχεται δε από σημείωμα του 1568. Από πληροφορίες πού σώζονται για την Ιστορία της Μονής στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, φαίνεται ότι σε παλαιότερες εποχές είχε γνωρίσει μέρες ακμής. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από την τοπική παράδοση, πού υποστηρίζει, ότι η Παναγία η Αμιρού ήταν «Βασιλομονάστηρο» και «Γουμενείον» και είχε «πολλές λάτρες», δηλαδή μεγάλες αίθουσες, όπως αυτές πού είχαν τα αρχοντόσπιτα, οι οποίες όμως «εκρούσασιν» (κάρηκαν) από πυρκαγιά.

Στην κυριότητα της Μονής άνηκαν και δύο Μετόχια αφιερωμένα στην Αγία Μαρίνα και στον Άγιο Φώτιο, πού βρίσκονταν στην γύρω περιοχή, οι ναοί των οποίων κατέπεσαν πριν από πολλά χρόνια σε ερείπια.

Από διάφορα σημειώματα στον Κώδικα Α της Μητροπόλεως Κιτίου και σε επιγραφές πού σώζονται στις ποδιές των εικόνων του τέμπλου, στο κιβώριο της Αγίας Τράπεζας και στην κρήνη και τη δεξαμενή της Μονής, γνωρίζουμε τα ονόματα μερικών μοναχών της και τις χρονολογίες, κατά τις όποιες ανεγέρθηκαν η ανακαινίσθηκαν ο ναός και κάποια από τα μοναστηριακά κτίρια. Ο Κύριλλος φέρεται ως ο αρχαιότερος γνωστός ηγούμενος της Μονής.

Από επιγραφή στην ποδιά του τέμπλου, κάτω από την εικόνα της Παναγίας, πού φέρει χρονολογία 1707, πληροφορούμαστε τα ονόματα του ηγουμένου Γερασίμου και του ζωγράφου Νικηφόρου.

Επί των ημερών της ηγουμενίας του Γερασίμου κτίστηκαν η δεξαμενή (1704) και η κρήνη (1713) της Μονής. Όπως σημειώνεται από τον Μητροπολίτη Κιτίου Ιωαννίκιο Γ΄ (1727-1737) στον Κώδικα Α΄ της Μητροπόλεως, ο ηγούμενος Γεράσιμος απεβίωσε το 1727, οπότε τον διαδέχθηκε ο ανεψιός του, επίσης Γεράσιμος.

Τελευταίος γνωστός ηγούμενος της Μονής της Παναγίας της Αμιρούς είναι ο Ιάκωβος, το όνομα του οποίου αναφέρεται σε επιγραφή με χρονολογία 1776 στην ποδιά του επίχρυσου προσκυνηταρίου, πού βρίσκεται στο βόρειο τοίχο του ναού. Στην ίδια επιγραφή σημειώνεται ότι ο Ιάκωβος ανακαίνισε τότε το καθολικό της Μονής και έκτισε νέα κελλιά, τα όποια δεν σώζονται σήμερα. Ο Ιάκωβος ήταν προηγουμένως αρχιδιάκονος του Μητροπολίτη Κιτίου Μακαρίου Α' (1737-1776), ο οποίος ανοικοδόμησε μεγάλο αριθμό ενοριακών και μοναστηριακών ναών της μητροπολιτικής του περιφέρειας.

Βασική πηγή: *Ιερά Μονή Παναγίας Αμιρούς, Έκδοσις Ιερά Μονή Παναγίας Αμιρούς, Κύπρος 2008.*